

Respondeo, stando terminis casus, negative. Ratio est, quia illa verba, *Asi quia hic jamdiu non amplius ad ipsum accessit*, clare denotant, ipsummet Confessarium petivisse, ac obtinuisse hujusmodi facultatem pro certa, ac determinata persona. Jam vero communis est D. D. sententia, quod, quando facultas absolvendi ab aliquo reservato petita est, ac obtenta pro absolute personæ certæ, ac determinatæ, Confessarius tali facultate solum cum ea persona uti potest, pro cujus absoluteione determinate eandem obtinuit; quemadmodum enim si idemmet Confessarius obtinisset facultatem à tali reservato absolvendi suum Pœnitentem, non posset uti tali facultate, faciendo ab eodem in specie peccato absolvere se ipsum, quia obtenta pro absoluteione sui Pœnitentis, refertur ad personam diversam ab illa Confessarii; ita quando Confessarius eandem facultatem petiit, ac obtinuit pro absoluteione Pœnitentis certæ, ac determinatæ, cum hoc solum eadem uti potest, cum hic solum is sit, qui tale reservatum ipsi exposuit in Confessione. Giribaldus de Sacram. Pœnit. cap. 16. dub. 3. num. 5.

CAS. II. Quis habet agrum, qui vacat semine, & frugibus, sed bene suapte natura producit herbam. Q. an si alter ibidem animalia sua pascat, teneatur hujusmodi pascua recompensare ex justitia commutativa? Respondeo affirm. Cum Covarrubia in Pract. Q. Q. cap. 37. si non inter- venerit Domini consensus. Ratio desumitur ex l. qua ratione de acquiren. Do- min. & ex l. adeo §. fin. eod. tit. ubi habetur: *Herba sponte sua nascens in agro meo, mea est*: Ergo etiam sponte sua nascens in agro illius, de quo casus procedit, illius est; ac per consequens pascens animalia sua de tali herba sine Domini consensu, utpote ea pascens de re aliena, violat justitiam commu- tativam, non minus ac ille, qui semetipsum pascit cum alieno frumento. Hinc sicut iste per omnes tenetur compensare hujusmodi pastum ex justitia com- mutativa, quando semetipsum pavit frumento alieno, sine Domini con- sensu, seu Domino frumenti rationabiliter invito; ita ob eandem ratio- nem idem dici debet quoad pascua animalium in nostro casu. Accedit, herbam nascentem sponte sua in agro, esse hujus fructum naturalem, qui Domino agri debetur, non solum quando hic illum percepisset, verum etiam quando ipse non fuisset illum percepturus; cum sit fructus rei, quæ Domino suo fructificat, & sic spectat ad eundem, eo ipso, quod ex tali re percipitur, ut recte tradit Giribaldus de Restit. cap. 2. dub. 5. num. 50. Ergo qui tali fructu pascit animalia sua, Domino non consentiente, facit injuriam Domino, violat jus huic competens ex justitia commutativa, ex qua proinde tenetur hujusmodi pascua recompensare: quidquid in contra- rium dicant Joannes Faber, Cassaneus, & alii apud Covarrubiam l. c. & in parte Azorius Inst. Mor. par. 3. lib. 5. cap. 17. v. quarto quaeritur, vers. Hæ duæ opiniones.

CAS. III. Habet Colonus in suo agro Columbarium, ubi abundanter co- lumbas suas pascit, hac tamen intentione, ut alienæ columbæ alterius Co- lumbarii veniant ad suum, ac ibi nidificent, prout de facto contingit. Q. an possit id licite facere; an vero teneatur restituere pullos acceptos ex alienis columbis?

Respondeo, intentionem Coloni revera illicitam esse, immo & actionem ip-

ipsam ut tali intentione directam: hanc tamen non esse adeo malam, ut prop- terea Colonus teneatur restituere pullos acceptos ex alienis columbis. Ratio primæ partis facile colligitur ex eo, quod sit intentio damnificandi proximi- mum; cum eo tendat, ut alienæ columbæ alterius Columbarii veniant ad suum, ac ibi nidificent, prout de facto contingere exprimit casus. Ratio se- cundæ partis inferitur ex mox allata probatione primæ; nam semel ac ideo abundanter pascit columbas suas tali directa intentione, ac fine, jam malitia finis ac intentionis inficit actionem ipsam; nam bonum ex integra causa, malum vero ex quocumque defectu, prout fert vetus axioma. Ra- tio denique tertie partis hæc est, quia, præscindendo ab illo malo fine, ac prava intentione, utitur jure suo, si abundanter suas columbas pas- cit; non enim malum est, optime suas columbas pascere: neque alie- nas columbas per hoc compellit venire ad suum columbarium; & si ad- veniunt, hoc ideo est, quia non ita bene, & forte admodum parce eis- dem præberetur cibus in aliis Columbariis: unde fit, quod advenientes tam- diu morantur, ubi bene transeantur, ut consuetudinem amittant redeundi ad primum Columbarium, sicque transeant in dominium, ac proprie- tatem Domini secundi Columbarii. Intantum namque Dominus prioris Columbarii jam erat earum Dominus, in quantum, iis ablata naturali li- bertate, illis in suam custodiam coercuit, ac detinebat: (animalia nam- que, cum sua gaudent naturali libertate, sunt primi occupantis. Inst. de rer. divis.) Statim ac autem ab uno ad aliud Columbarium se transtule- runt; ibique tamdiu moratæ sunt, ut consuetudinem amiserint alio redeun- di, pristinam censentur recuperare libertatem; (Inst. pariter de rer. di- vis. sicque evadunt sub custodia, & proprietate Domini secundi Colum- barii, qui propterea, si ibi nidificant, non tenetur restituere pullos accep- tos ex talibus columbis, alias alienis, nunc tamen suis. Nec obstat illa prava intentio, nec non illa occasio eis data adveniendi; nam transmissio, quod utraqûe mala fuerit, ideoque illicitam effecerit actionem; tamen quia effective non est contra justitiam commutativam, sed solum contra chari- tatem, non obligat restituere pullos acceptos ex talibus columbis; ut vide- re est apud Azorium l. supræ cap. 16. v. quinta difficultas, Bartholo- mæum à S. Fausto in Spéc. Confess. disp. 30. quæst. 18. num. 5. Bona- cinam, & alios.

ANNO MDCCLX.

MENSE JANUARI.

CAS. I. Novit Parochus suam Parochianam simul ac Pœnitentem impu- ro illius amore flagrare, ipsumque sollicitate non erubuisse; at simul etiam novit, quod si pro Confessione, ac spirituali di- rec-

rectione eam ad alium dimittit, in omne luxuriæ cœnum ipsa facile prolabeatur. Quid agendum à Parocho in isto casu? Respi. Parochum debere in primis fœminam graviter increpare de temeritate habita in ipso solicitando; deinde totis viribus curare, ut illa impurum erga se amorem deponat; efficaciter ei ostendendo, ipsam esse in statu damnationis, eo usque indignam Sacramentorum, quousque ita vixerit; denique opportuna eidem præscribere remedia orationis, mortificationis &c. ut resipiscat, & desinat insanire. Si noscat Parochus, se hisce mediis proficere, prosecutionemque directionis nec sibi, nec fœminæ afferre, spirituale nocumentum, debet in tali casu prosequi eam audire in Confessione, eandemque dirigere; eo quia, cum tunc spes affulgeat illam tandem reducendi in semitam rectam; ex officio tenetur cooperari tali bono spirituali suæ Parochianæ, præcipue cum secus ea subsit periculo prolabendi in omne luxuriæ cœnum, prout exprimitur in casu. E contra si Parochus animadvertat, omne medium, etiam magis aptum, cum ea adhibitum, ac pluries repetitum, respectu ipsius esse inutile, ac inefficax; aut hujusce directionis prosecutionem impurum potius illius, erga se amorem fovere, vel sibi esse spiritualiter noxiam, aut periculosam, tunc dico, Parochum in primo casu posse, & in duobus aliis casibus teneri ad alium Parochianam dimittere, non obstante præfato periculo. Ratio primi est, quia statim ac Parochus movit, ut dici solet, omnem lapidem, ut Parochianam ad bonam frugem reducere, ast ipsa rectam viam scire non vult, redditque inutile omnem conatum, curamque Pastoris, hic satisfacit muneri suo; nec culpabilis est, si dolens de illius pervicaci impenitentia, ac enixius eam Deo commendans, ipsam ad alium dimittit; nam si perit, ipsius perditio ex ipsa est, quæ sequi noluit ductum Pastoris, demum coacti dicere cum Angelis, deperatis ad curam Babylonis: *Curavimus Babylonem, & non est sanata, derelinquamus eam.* Ratio secundi est, quia in eo casu tenetur Parochus subtrahere hujusmodi fomentum, ne ipse sit Parochianæ laqueus iniquitatis; unde si sua directio ea est, quæ fœminæ potius fomentum præbet imputi erga ipsum amoris, debet Parochus à tali directione desistere, ac fœminam ad alium dimittere: maxime cum sua directio sit fœminæ malum actuale, ac certum; dimissio vero ipsam relinquat soli periculo expositam; quod si ipsa vult, adjuvante Deo, potest etiam declinare. Ratio denique tertii, ac ultimæ hæc est, quia ex ipsamet lege naturæ etiam Parochus prius tenetur prospicere salutem animæ suæ, quam alienæ: *Quid enim prodest homini, si universum mundum lucretur, animæ vero suæ detrimentum patiat? aut quam dabit homo commutationem pro anima sua?* dicebat Christus Matth. 16. Ergo si dicta prosecutione directionis est animæ Parochi noxia, vel periculosa, debet idem Parochus malum, seu periculum, exinde sibi resultans declinare, fœminam ad alium dimittendo, præfato fœminæ periculo non obstante; siquidem Parochus pro spirituali salute parochianorum tenetur quidem, si opus sit, periculo exponere propriam vitam corporalem; non sic tamen etiam spirituales, ut eruitur ex allatis verbis Christi Domini. Neque dicas, Parochum posse confidere, quod sicut Deus hætenus ipsum adjuvit, ne decideret, ita ipsum in posterum adjuvabit, ne decidat; hæc enim omnia

na ponderaverat etiam Doctor maximus; & tamen tum in Epistola ad Nepotianum, cum in Reg. Monach. cap. de Casu clamabat: *Ne in præterita castitate confidas, quia nec Davide sanctior, nec Sampson fortior, nec Salomone potes esse sapientior;* cumque agatur de directione fœminæ, quæ, ut ex casu constat, Parocho ingerit non leve periculum, non video cur magna temeritas, ac Dei tentatio potius dici non debeat ista fiducia; cum Deus ipse tot in locis Sacræ Scripturæ doceat nos, ut à periculis caveamus; lexque ipsa naturæ clare nobis insinuet, ut prius nobis, quam aliis prospiciamus.

CAS. II. Titius ob incestum commissum cum suæ uxoris sorore, monitus à simplici Confessario, ut à petitione debiti abstineret, usquequo restitutum ei fuisset tale jus, interim debitum quidem non petiit, sed à tactibus impudicis non abstinuit. Quid peccaverit, non exprimitur. Respi. cum distinctione. Vel fecit hujusmodi tactus, secluso ab utroque pollutionis periculo; & ad finem honestum, puta, ad contestandum, ac fovendum amorem conjugalem; & in hoc casu dico cum Sporer Theol. Mor. it. 3. p. 4. c. 2. sect. 3. Titium non peccasse; ne quidem venialiter. Vel fecit hujusmodi tactus cum præviso, saltem in alterutro pollutionis periculo, aut ad finem moraliter malum; tunc dico, Titium peccasse in primo casu mortaliter, in secundo vero mortaliter, aut venialiter juxta qualitatem finis, mortaliter, aut venialiter peccaminosi. Ratio pr. partis est, quia præscriptum legis poenalis, cujusmodi est privans conjugem incestuosum jure petendi debitum, utpote odiosum, extendi non debet ultra id, de quo lex loquitur; sed strictè est interpretandum juxta celeberrimam regulam Juris: *Quia restringit, favores vero convenit ampliari.* Porro sacri Canonis, conjugii incestuosos vetantes petitionem debiti, loquuntur de copula ab ipso petita, non autem de tactibus, de osculis, de amplexibus, &c. siquidem loquuntur expresse de debito conjugali, quod solvitur per copulam, ut constat ex cap. *Tua fraternitati de eo, qui cogn. consan.* & cap. *Jordana eod. tit.* Ergo si Titius à copula abstinuit, ac meros habuit tactus, nil sibi vitium exercuit; ac proinde si eosdem habuit, secluso ab utroque pollutionis periculo, & ad honestum finem, prout supra dictum est, ne quidem venialiter peccavit. Neque dicas, cui prohibitus est finis, prohibita esse etiam media ad eundem tendentia, & ordinata, juxta illam regulam Juris: *Cum quid prohibetur, omne id prohibitum censetur, & quo pervenitur ad illud.* Oratio, ff. de Spons. adeoque cum tactus ordinentur ad copulam, semel ac Titio hæc veritas erat, eisdem veritas fuisse etiam tactus, per quos propterea peccavit. Ne dicas, inquam; assumptum enim valere, quando id, quod est medium, adhibetur ut medium, ex intentione finis. Secus vero si è contra, quando nempe exercetur ut actio, in qua operans sistit; vel si eam ad aliud ordinat, eam dirigit ad finem honestum, à prohibito omnino diversum; tunc namque hujusmodi actio, si, ut taliter facta, non comprehenditur à legis præscripto, operans non est hujus transgressor, ut explicari posset innumeris exemplis. Cum ergo tactus in casu facti à Titio, ab eo facti non fuerint ex intentione copulæ, sed ad contestandum, ac fovendum amorem conjugalem, vel ad alium finem honestum,

tum; & ut sic facti non comprehendantur sub præscripto præfate legis canonicæ, ut supra probatum est; ideo, &c. Nec refert, quod fuerint cum affine, fuerunt namque cum conjugē, facta affine post matrimonii celebrationem; cujus affinitatis intuitu apposita est incestuoso pœna non petendi debitum, non autem abstinendi etiam à tactibus; ad quos proinde non debet extendi. Ratio postea secundæ partis, nempe, quod Titius mortaliter peccaverit, si fecit hosce tactus, cum præviso periculo pollutionis, saltem in alterutro, ex eo desumitur, quod se, vel alium voluntarie exponere periculo mollitiæ, juxta sanæ doctrinæ Theologos, etiam in conjugibus, mortale est; cum mollitiæ sit contra naturam, finem primum matrimonii, & castitatem conjugalem, ut recte tradunt Giribaldus de Matrim. cap. 19, dub. 15, num. 105, Sporeri l. c. num. 498, & alii comm. Conjugium namque non dat jus ad illam, nec eam cohonestat. At qui Titius in casu se, vel conjugem per hujusmodi tactus voluntariæ expositione, peccavit mortaliter; ut patet: ergo eosdem faciendo cum tali prævisione, peccavit mortaliter; idem enim fuit expresse in casu velle hosce tactus, ac velle tacite, & implicite prævisum periculum mollitiæ, immo & ipsam mollitiem, si secuta est; quod ad mortale sufficit, cum quantum ad hoc tactus, & expressi eadem sit vis; & qui amat periculum, in illo pereat. Ne quis reponat, quod dabit operam rei licitæ; licet enim negotiando hoc periculo, cum prohibitione attentationis copulæ; ut notat etiam Giribaldus. Quod demum peccaverit mortaliter, aut venialiter, juxta qualitatem finis, ordinando præfatos tactus ad finem moraliter malum, constat ex illa regula, communiter tradita in tract. de Actib. Hum. nempe, quod actus humani desumunt moralitatem etiam à fine; inde enim sequitur, quod si Titius fecit eosdem tactus ad finem mortaliter peccaminosum, per eos peccavit mortaliter; venialiter vero si eos fecit ad finem peccaminosum tantum venialiter.

CAS. III. Dedit Sempronius Cajo mandatum occidendi Mævium; eidemque consuluit, ut Antonium graviter verberaret. Utrumque præstitit Caju; sed coactus est damna compensare, quæ tum Antonius ex gravi verberatione, cum Mævii filii ex ejus occisione passi sunt; unde modo contendit, Sempronium teneri ad ipsum relevandum. Q. an jure.

Resp. quoad primam partem cum distinctione. Vel Caju occidit Mævium ex simplici mandato, vel ob pactam mercedem pro executione occisionis. Si primum; dico ipsum jure prætere, Sempronium teneri ad ipsum relevandum. Ratio est, quia licet in foro exteriori mandatum rei turpis sit nullum; & ex eo non oriatur actio; l. si remunerandi, §. rei turpis, ff. Mandati, & §. illud quoque Inst. Mand. tamen in foro conscientie etiam ex mandato rei turpis tenetur mandans ad damna, ex eo quantumvis nullo proxime sequuta etiam Mandatario; nullum siquidem damnum, in casu non acceptæ mercedis, mandatarius pati debet ex mandato, l. ex mandato, ff. mandat. maxime cum mandans fuerit causa primaria, & principalis omnium damnorum, ex mandato; ejusdemque executione sequentium, quæ propterea ipse primo tenetur reficere, & compensare, utpote causa primaria, & principalis eorumdem; nam manda-

datarius in hoc casu fuit causa mere executiva, ac ipsi deserviens; & ideo Caju jure contendit, Sempronium teneri ad ipsum relevandum. Si vero Caju id præstitit ob pactam mercedem; dico, immerito ipsum prætere, hujusmodi relevationem à Sempronio; siquidem stipendiati ad hoc stipendium accipiunt, ut delictum committant, & pro eo committendo, quibuscumque periculis se exponunt; quæ propterea in ipsamet constitutione stipendii considerantur. Quare si inter eos non fuerit aliter conventum, in hoc casu irrationabilis est Caji prætentio. Quantum postea ad sec. part. responsio negativa clare colligitur ex Can. Nullus de Reg. Jur. in 6. ubi Bonifacius VIII. ait: *Nullus ex consilio, dummodo fraudulentum non fuerit, obligatur.* Et ratio est, quia licet consulens malum, peccet; in malum positive, ac efficaciter influat; ideoque in defectu reflectionis factæ à consulto, mali patratore, ipse teneatur damnum reficere; tamen quia, hoc consilio non obstante, consultus remansit omnino liber ad hujusmodi consilium exequendum, & non exequendum; ideo hujus voluntati, & causalitati principaliter damnum imputatur; quod propterea tenetur ipse totum reficere, sine ullo jure actionis contra consulentem, in ordine ad relevationem; cum consultus ex iniquitate sua non debeat actionem, & commodum reportare, ut cautum est in l. itaque Fullo, ff. de Furt. & voluntarie semetipsum exposuerit compensationi damni, ex gravi verberatione Antonio causati per ipsum; à quo proinde non tenetur consulens ipsum relevare, cum ipsi, utpote volenti, ac consentienti, nulla ab eo facta fuerit injuria.

MENS FEBRUARI.
CAS. I. Contraxit Gneus sponsalia cum Berta impubere, quæ nunc facta pubes in illa non consentit, immo reclamat. Q. an Gneus ducere possit Bertæ sororem.

Resp. negative, supposito quod Berta tempore sponsalium jam esset septennis, & in hæc deliberate consenserit; vel saltem eadem legitime ratificaverit completo septennio. Ratio est, quia in tali casu hujusmodi sponsalia valida fuere, induxeruntque impedimentum publicæ honestatis Gneum inter ac sororem Bertæ, ut clare colligitur ex cap. Litteras, cap. Accessit &c. de Desponsat. Impub. Neque enim ad id necesse est, quod etiam consentiat, & non reclamet, cum ad pubertatem pervenerit; hoc namque Jura non exigunt pro valore sponsalium jam initorum; neque pro inductione impedimenti. Hinc si Berta ad pubertatem perventa statim reclamat, & vult ab hisce sponsalibus resilire, id quidem ab ea fieri licite potest, saltem si ea non firmavit juramento; at Gneus illius sororem ducere valide non potest, absque prævia dispensatione; quia, etiam dissolutis sponsalibus cum Berta, inter ipsum ac Bertæ sororem, datur impedimentum perpetuum: ut patet ex eo, quod si Berta in ætate mortua fuisset, aut moriatur, neque tunc, absque dispensatione, Gneus ducere valide queat ejus sororem; vel aliam Bertæ consanguineam in primo gradu; ut definitum refert à Sancta Congregatione Fagnanus in cap. Ad

audientiam num. 29. de Sponsalibus, subdens, Alexandrum VII. anno 1658. declarasse, quoad hoc inhærendum esse S. Congregationis iudicio; prout etiam refert Continuator Oper. Toornely de Dispensa. in spec. part. 1. cap. 10. Addidi tamen sub initio responsionis illa verba: *Supposito quod Berta, &c.* eo quia si Berta contraxisset sponsalia nondum septennis, ea que completo septennio non ratificasset, tunc probabilius ejus sponsalia cum Gneo invalida fuissent; nam Alexander III. in præfato cap. *Accessit*, loquens, non de infante in cunabulis, sed de puella absolute, ut constat ex Glossa ibid. expresse ait: *Desponsationes ante septem annos fieri non possunt, si consensus postea non accedit*, & tunc ibidem, cum in cap. *Litteras* idem Pontifex perspicue inquit, non induci impedimentum per sponsalia contracta ante completum septennium, si eodem completo non ratificentur per consensum. Ex quibus infero ad rem nostram, quod si Berta fuisset sponsalia septennio non completo, eodemve completo illa non ratificasset, tunc inter Gneum, ac Bertæ sororem non adesset impedimentum, sicque in isto casu ipsam ducere utique posset.

CAS. II. Non interrogatus Sejus de qualitate equi, assueti sese in aquam conjicere, eundem locavit Sempronio, causa transportandi merces in locum duodecim milliariis distantem. Evenit autem, quod per viam in flumen sese equus conjecit, magno cum mercium detrimento. Quæ an Sejus teneatur reficere damna Sempronio.

Resp. per se loquendo, teneri, prout decisum habetur in l. Sed addes, §. si quis, ff. Locati, ac tradunt Giribaldus de Loc. & Cond. dub. 2. in l. Bonacina, & alii comm. Ratio est, quia cum ageretur de defectu respectively notabili, & ad finem intentum pernicioso, tenebatur ex se, etiam non interrogatus, hujusmodi defectum ex justitia manifestare, monendo conductorem de tali vitio equi; & non monendo, evincitur voluisse causare damnum inde subsecutum per mercium detrimento: quod proinde ipse tenetur Sempronio reficere: Sicut in materia restitutionis dicitur de *mutu*, qui poterat, ac ex justitia tenebatur clamare ad impediendum damnum, & non clamavit; ideoque damnum evenit: ad cuius propterea refectionem communiter obligatus adjudicatur. Dixi nihilominus in responsione, Sejum teneri reficere damna Sempronio *per se loquendo*, eo quia per accidens potest, saltem in foro conscientie, à tali onere excusari. Etenim excusatur primo, si, quando locavit equum, & ipse ignorabat tale vitium ejusdem; unde equum tradidit conductori bona fide, in hoc enim casu eximitur ab obligatione refectionis, quia non fuit in culpa; immo juxta Bartholomæum à S. Faust. de Loc. & Cond. quæst. 25. n. 2. potest in hoc casu adhuc exigere mercedem, & conductor hanc ipsi solvere tenetur. Secundo, neque tenetur reficere damna in foro conscientie, si omisit conductorem monere ex vera naturali irreflexione, ac positiva oblivione, & inadvertentia; leo quia etiam in tali casu omissio monitionis non fuit culpabilis. Tertio, si conductor eidem dixit, quod esset translaturus merces in montana, vel ad alium locum, ad quem transeundum non erat per aquam; sed hic alio perrexit; tunc enim conductor sibi imputare debet damnum secutum, & Locatori solvere mercedem. Vide laudatum à S. Faust. l. c.

CAS.

CAS. III. Rusticus nobilis in loco Dicecesis consulit Parochum, an satisfaciat propriæ conscientie, si filio spurio, quem ipse habuit ex dampato eoditu, relinquat pura alimenta necessaria ad ejus vitam. Quid responderet Parochus.

Respondet, ipsum sic propriæ conscientie probabilius non satisfacere, supposito, quod istud relictum non sit secundum quod ei suppetunt facultates. Ratio desumitur ex cap. *Cum haberet de eo qui dux. in Matr.* ubi Clemens III. loquens de ministrandis à parentibus filiis ex adulterio genitis, in fine sic scribit cuidam Episcopo: *Solicitudinis tue intererit, ut uterque (pater nempe, & mater) liberis suis, secundum quod eis suppetunt facultates, necessaria subministret.* En quod Pontifex hisce ministranda à parentibus non restringit ad pura alimenta, iis necessaria ad vitam: sed ea definit mensuranda secundum parentum facultates. Ergo si facultates nobilis, uti supponitur, tales sint, ut secundum hanc mensuram spurio quid plus sit reliquendum, ille non satisfacit propriæ conscientie, isti relinquendo pura alimenta, necessaria ad ejus vitam. Nec opponas, textum dicere *Necessaria subministret*, & illud in re qualibet dici necessarium, sine quo res nequit consistere; unde in casu venire pura alimenta necessaria ad vitam. Contra enim: textus non dicit, præcise *necessaria subministret*; sed *secundum quod eis suppetunt facultates*: per hoc volens innuere, quod si ultra ea, quæ sunt simpliciter, & ad vitam necessaria, ferant facultates, ut eisdem ministrentur etiam quæ necessaria sunt ad bene, & commode vivendum, hæc à parentibus iis quoque ministrentur. Et hæc textus intelligentia non solum eruitur ex ipsis verbis relatis, verum etiam colligitur ex eo, quod in jure non dicimur posse aliquid facere, nisi commode illud facere possimus, l. Neos Proculo, ff. de Verb. sig. & etiam alibi. Accedit, naturali quoque pietati congruere, quod cum valde amplæ, ac pingues suppetunt parentibus facultates, etiam spuris relinquatur, unde convenienter vivant; siquidem omnes filii à Deo, & natura æquales sunt, ac ex mero humano invento posita est inter legitimos, & illegitimos differentia, & inæqualitas; immo licet spurius, jure humano, non patrem, sed matrem sequatur, ne sit paternæ gloriæ, ac nobilitatis particeps, l. cum legitima, ff. de stat. hom. sed in rigore quoad hoc pat. sit conditio spurii, illustri parte procreati, & ejus, qui ex plebejo; l. si spurius, ff. de cognat. usu tamen inductum est, quod majorum splendor, & natura aliquid honoris etiam spurio tribuant, ut experientia compertum est. Sicque attenta hac consuetudine, est paternæ pietati consonum, quod nobilis in casu, ultra alimenta necessaria ad vitam, filio spurio relinquat, quo congruenter vivat. Et de facto S. Pius V. tam in Const. *Quæ ordini*, quam in alia *Ad Romanum spectat*, prohibuit quidem Clericis, filios suos spurios hæredes instituere de bonis acquisitis ex fructibus sui Beneficii Ecclesiastici; ac eisdem non veruit congruam sustentationem, & filiabus congruam dorem etiam testamento exinde relinquere. Vide Girib. in 4. Dec. præcept. cap. 1. dub. 5. & 6. per tot.

272

MEN-

CAS. I. **Q**uis videt domum vicini diripi, & tacet, nec impedit damnum, quod cæteroquin commode posset impedire. Q. an teneatur ad ullam restitutionem?

Resp. cum dist. Vel hic ex his est, qui ex officio, ac per consequens ex iustitia tenentur impedire huiusmodi damnum: Vel non. Si primum, dico, ipsum teneri ad integram refectionem damni, & adæquatam vicino restitutionem; suo namque pernicioso silentio censeatur in casu injusta causa totius damni, eidem illati; quandoquidem iustitia ipsum adigebat in tali casu non tacere, & damnum vociferando impedire; cum casus exprimat, quod istud impedire commode posset. Unde direptore non restituente, tenetur ipse pro suo posse ad integram restitutionem. Accedit quod tacendo in hac circumstantia, censeatur, in damnum implicite, ac tacite consensisse. Jam vero *facientem, ac consentientem par pena constringit, Can. Notum 2. quæst. 1. & reus est furti, qui furti conscius, possessore quærente, non indicat, cap. Qui cum fure de Fur.* Si secundum; dico, ipsum non teneri ad ullam restitutionem. Ex quo enim tacendo non impediverit damnum, quod cæteroquin impedire commode poterat, infertur quidem, quod peccaverit contra charitatem, obligantem ad impediendum proximi damnum, cum id commode fieri poterat: at non infertur, quod peccaverit etiam contra iustitiam commutativam, ex cuius sola læsione inducitur obligatio restitutionis, ut cum *D. Thom. 2. 2. quæst. 62. art. 7. ad 3. tradunt DD. comm. idem asserentes etiam si quis in hoc secundo casu tacuisset ex odio, invidia, aut alia passione; siquidem malevolentia cordis ex se non inducit obligationem restitutionis, bene vero violatio iustitiæ commutativæ.*

CAS. II. Confessarius dubitans, an pœnitens sit satis dispositus, ipsum absolvit sub conditione *si es capax*. Q. an bene?

Resp. cum dist. Vel urget necessitas statim absolvendi huiusmodi Pœnitentem, puta, quia agrotat in extremis, ac est periculum in mora, & tunc dico, Confessarium bene sic illum absolvere. Vel nulla urget necessitas pro eo tunc eundem absolvendi, & in hoc casu dico, Confessarium male sic illum absolvere. Ratio prior est, quia statim ac urget necessitas illico absolvendi Pœnitentem, simul etiam emergitürgens motiivum eidem statim succurrendi eo meliori modo, quo in tali circumstantia id fieri potest. Cum ergo Confessarius prudenter dubitans, an Pœnitens sit satis dispositus, nequeat hunc absolvere absolute, ne Sacramentum exponat periculo nullitatis (nullum siquidem esset, si revera illi deesset aliqua essentialis dispositio) hinc fit, quod bene se gerat illum absolvendo sub præfata conditione. Vel etenim Pœnitens hac in circumstantia vere est rite dispositus, & tunc, cum Confessarius intendat in hac hypothese ipsum absolvere, conficitur Sacramentum & sic ille remanet absolutus. Vel non est dispositus, quantum satis est ad valorem Sacramenti, & tunc, quia Confessarius per conditionem appositam intendit non conficere Sacramentum, huius reverentiæ cautum est, ac nihil positum in esse, non obstante illa materiali prolatione absolutionis. Ratio postea sec. par. est, quia ad usum licitum absolutionis conditionatæ requiritur aliqua necessitas; ut docet, ac de communi testatur Benedictus XIV. de

Syn.

Syn. Dicec. lib. 7. cap. 15. hac enim seclusa, velle absolvere sub conditione, est aperte recedere à consueto, & antiquissimo usu, ac praxi totius Ecclesiæ; proindeque illicitum. Moneo hic tamen, quod, licet Confessarius prudenter dubitans de sufficienti Pœnitentis dispositione, debeat extra casum necessitatis differre Absolutionem, usquequo ipsi constet de sufficienti dispositione; nihilominus ut licite absolvat, ipsi necessaria non est certitudo infallibilis; nam secus vix ullus posset absolvi, ut cum Suarez recte advertit de Ligorio lib. 6. tract. 4. cap. 1. dub. 2. num. 461. cum quæcumque signa Pœnitentium non præsent nisi probabilitatem dispositionis. Illi ergo satis est, ut absolute possit Pœnitentem absolvere, quod hic ei præbeat fundamentum efformandi prudens iudicium probabile de sui dispositione sufficienti; cum enim *materia prudentiæ sint singularia comingentia, circa quæ sunt operationes humanæ, non potest certitudo prudentiæ tanta esse, quod omnino sollicitudo tollatur*, ut ait S. Thomas 2. 2. quæst. 47. art. 9. ad 2. quemadmodum nec in Pœnitente tanta requiritur dispositio, ut major, seu intensior in eo esse non possit, ut alibi monuimus, & colligitur ex Catechismo Romano de Pœnit. num. 60. dicente: *Si audita Confessione (Sacerdos) judicaverit neque in enumerandis peccatis diligentiam, nec in detestandis dolorem Pœnitenti omnino defuisse, absolvi poterit.*

CAS. III. Orta est non levis contentio inter duos Confessarios, affirmante uno, damnatam esse modo sententiam dicentium, quod dispensatus à carnibus in Quadragesima possit sero cœnare, id vero alio negante. Cuiam ratio adjudicanda?

Resp. hætenus esse adjudicandam neganti: quamvis enim à Benedicto Papa XIV. pro tali tempore, aliisque Vigilis de præcepto infra annum vetita sit promiscua comestio epularum, & ab eodem præceptum legatur Episcopis, eorumque Delegatis, ne ulli indulgeant diebus Quadragesimæ, valetudinis causa, carnibus vesci, nisi adjecta lege religiose servandi alteram jejunii partem, quæ consistit in unica comestione; tamen damnata ab eo non legitur, neque hætenus ab ejus Successore Clemente Papa XIII. fel. regn. opinio asserentium, dispensatos posse sero cœnare. Quinimo ipsemet Benedictus XIV. in sua Constit. *Cognovimus*, quæ est 55. tom. 1. sui Bullarii, respondens postulato Archiepiscopi Valentini super hoc, expresse declaravit, in Constitutionibus super jejuniis editis mentem suam non fuisse definire, an qui Ecclesiastica auctoritate à jejuniis excusantur, non solum vetitis cibis uti, sed jussæ pariter vespertinæ abstinentiæ fines egredi queant; bene vero præcipere Episcopis, eorumque Delegatis, ut nemini vescendi carnibus, aliisque cibis vetitis veniam tribuant, nisi sub gravi imperata simul unicæ comestionis norma. En formalia verba præfate Constitutionis, editæ die 12. Maji 1742. *Laudavimus Pastorem sollicitudinem, qua sedare voluisti obortam inter aliquos tuæ Diocesis disputationem de sensu litterarum nostrarum, quibus quo pacto ecclesiastici jejunii lex observanda, aut solvenda sit, constituimus. Respondemus igitur postulato tuo, Nos in iisdem litteris definiendum non suscepisse, an qui ecclesiastica auctoritate à jejuniis excusantur, non solum vetitis cibis uti, sed jussæ pariter vespertinæ abstinentiæ fines egredi queant. Præcipimus autem Episcopis, eorumque Delegatis, ut nemini vescendi carnibus, aliisque cibis vetitis ve-*

Tu

niam